

Қуръони Карим дарслари (3-дарс). Ваҳийнинг турлари

Қуръони Карим
ДАРСЛАРИ **3-ДАРС**

Қуръони Карим дарслари Шайх Муҳаммад Содик Муҳаммад Йосуф роҳимауллоҳининг «Қуръон илмлари» китоби асосида бериб борилади. Мавзуларнинг тўлиқ матни билан танишиш учун китобнинг ўзига мурожаат этиш тавсия этилади.

11:09 / 15.10.2018 10028

Бошқа набийларга келгани каби Расууллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламга ҳам ваҳий келган эди. Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васалламга ваҳий тушиш ҳоллари қуидаги шаклларда бўлган.

1. Ўнгидан келадиган туш.

Оиша розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади:

«Расууллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламга бошланган илк ваҳий уйқудаги солих тушдир. У зот бирор туш кўрсалар, тонг ёруғидек аниқ ўнгидан келмай қолмас эди...»

Бухорий ривоят қилган.

Бу хилдаги ваҳий ушбу сўзнинг луғатдаги маъносининг юзага чиқиши десак, хато қилмаган бўламиз. Ҳақ туш шаклидаги ваҳий яхши нарсага ишора бўлади.

Динимизда Расууллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг тушларидан ҳукм олинмаган, Қуръони каримнинг бирорта ояти туш орқали нозил бўлмаган.

2. Фаришта ўзи кўринмай туриб, Набий алайҳиссаломнинг қалбларига керакли хабарни етказар эди.

Ибн Масъуд розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам дедилар:

«Рұхул-амин менинг қалбимга солдики, албатта, ҳеч бир жон үз ризқини мукаммал олмай туриб ўлмас. Бас, Аллоҳга тақво этинг ва талабни гүзал қилинг. Ризқнинг кеч қолиши сизларни уни Аллоҳнинг маъсияти ила талаб қилишга олиб бормасин. Чунки Аллоҳнинг ҳузуридаги нарсага У Зотнинг тоати билангина эришиллади».

Ибн Абу Шайба ҳамда Байҳақий «Шуъабул-ииман»да ривоят қилған.

Ушбу ҳадиси шарифдан фаришта Жаброил алайҳиссаломнинг үzlари кўринмаган ҳолда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг қалбларига бир неча маъноларни ваҳий қилгани тушунилади.

3. Кўнғироқ чалингандек овоз чиқариб келар эди.

4. Фаришта Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламга одам шаклида кўринар эди.

Оиша розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади:

«Хорис ибн Ҳишом Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламдан:

«Сизга ваҳий қандай келади?» деб сўради.

Шунда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Аҳёнда менга қўнғироқ жарангি каби келади, шуниси менга энг оғиридир. Сўнг мендан арийди, мен эса айтганларини ундан сингдириб олган бўламан. Аҳёнда фаришта менга инсон қиёфасида гавдаланиб сўзлайди, мен унинг айтиётганларини үзимга сингдириб оламан», дедилар».

Бухорий ривоят қилған.

Қуръони карим асосан ушбу ривоятда айтилган қўнғироқ чалингандек овоз чиқариб келадиган ваҳий орқали нозил бўлган.

Баъзан фаришта Жаброил алайҳиссалом Набий соллаллоҳу алайҳи васалламга эркак киши шаклида кўриниб гаплашар, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам унинг гапларини үзларига сингдириб олганларидан кейин, қайтиб кетар эди. Фариштанинг Диҳя Калбий исмли

киши қиёфасида келгани ҳақидаги ривоятлар күп.

5. Фаришта ўзининг асл яратилган суратида кўриниб, ваҳийни етказган.

Жаброил алайхиссалом Набий соллаллоҳу алайҳи васалламга ўзининг асл яратилган суратида кўринган. Бу ҳолат икки марта рўй берган. Ўшанда Жаброил алайхиссалом қанотлари билан осмону фалакни тўсган ҳолларида кўриниб, Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламга ваҳийни етказганлар.

Биринчиси Ислом даъватининг илк босқичида рўй берган эди. Ҳиро ғорида Жаброил фаришта Муҳаммад алайхиссаломга «Иқроъ» сурасининг аввалини етказганларидан сўнг, орада ваҳий узилиб қолди.

Бир куни Расулуллоҳ алайхиссалом Абтаҳ деган ерда кетаётганларида, Жаброил алайхиссалом у зотга Аллоҳ яратган асл суратларида кўриндилар, олти юзта қанотларини ёйиб, вужудлари билан уфқни тўсиб турган ҳолда намоён бўлдилар. Сўнгра яқинлашиб, Аллоҳ юборган ваҳийни етказдилар. Шунда Муҳаммад алайхиссалом ўзларига ваҳий келтираётган фариштанинг қанчалар улуғлиги, олий қадарлиги, буюклигини ва унинг Аллоҳнинг ҳузуридаги мақомини тўла тушуниб етдилар.

Жобир ибн Абдуллоҳ розияллоҳу анҳу Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг шундай деяётганларини эшитган:

«Сўнг мендан ваҳий узилиб қолди. Мен юриб кетаётган эдим, тўсатдан осмондан бир овоз эшитиб қолдим. Нигоҳимни кўтариб қарасам, Ҳирода олдимга келган фаришта осмон билан ер ўртасида, курси устида ўтирибди. Ундан қўрқиб кетдим. Қайтиб бориб: «Мени ўраб қўйинглар», дедим. Шунда Аллоҳ таоло:

«Эй бурканиб ётган! Тур! Огоҳлантир! Ва Роббингни улуғла! Ва кийимингни покла! Ва қақшатқич азобдан четлан!»ни нозил қилди».

Бухорий ривоят қилган.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг Жаброил алайхиссаломни асл суратида иккинчи марта кўришлари меъроj кечаси бўлган. Аллоҳ таоло Нажм сурасида шундай дейди:

«Ва, дарҳақиқат, уни бошқа сафар кўрди... Сидротул-мунтаҳа (Тугаш дарахти) олдида» (13-14-оятлар).

6. Аллоҳ таоло меъроj кечаси намоз ва бoшқa бир қанча амрларни Набий алайхиссалломга бевосита вaхий қилган.

Анас розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоху алайхи вaсалламга исро кечасида эллик вaқт намоз фарз қилинди. Сүнгра қисқартирилиб, беш вaқтга келтирилди. Кейин эса: «Эй Мұхаммад, албатта, Менинг ҳузуримда сүз ўзгартирилмайди. Албатта, сенга ушбу бештада элликтанинг (ажри) бор», деб нидо қилинди».

Бешовларидан фақат Абу Довуд ривоят қилмаган.

Имом Муслим ва Имом Аҳмад ривоят қилган меъроj ҳадисида Расулуллоҳ соллаллоху алайхи вaсаллам: **«Шунда Аллоҳ менга вaхий қиладиганини вaхий қилди, бир кеча-кундуздa эллик вaқт намозни фарз қилди»**, деганлар.

«Қуръон илmlари» китобидан